

Doğru bilgi doğru kaynaktan alınır...

ÇAMLICA BASIM YAYIN / 192
Dört Büyük Halife Devri
Radiyallâhu Anhüm

AHMED CEVDET PAŞA

Hazırlayanlar
Abdullah SATUN - Soner DEMİRSOY

Genel Yayın Yönetmeni
Ömer Faruk YILMAZ

Editörler
Osman DOĞAN
İbrahim COŞKUN

Tashih
Yusuf DANEGÖZ

Sanat Yönetmeni
Sedat YAZILITAŞ

Grafik Tasarım
Fatih DEVREZ

Kapak Tasarım
Sedat YAZILITAŞ

1. Baskı: İstanbul 2015 (20.000 adet)

Baskı ve Cilt
Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 54 Güneşli - Bağcılar / İstanbul
Tel: 0212 657 88 00 (pbx)
Matbaa Sertifika No: 16384

ISBN: 978-605-9964-84-5

ÇAMLICA

Alemdar Mah. Divanyolu, İnciliçavuş Sokak
No: 9A Sultanahmet-Fatih İstanbul
Tel/Faks: 0212 512 41 01
www.camlicabasim.com / bilgi@camlicabasim.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 15732

© Bu eserin bütün yayın hakları
Çamlıca Basım Yayın ve Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

DÖRT BÜYÜK HALİFE DEVRİ

Radıyallâhu Anhüm

Ahmed Cevdet Paşa

ÇAMLIĞA

İstanbul 2015

İÇİNDEKİLER

HAZRET-İ EBÛBEKİR (r.a.) DEVRİ

Hicret'in On Birinci Senesi (M. 632)

Resûl-i Ekrem'in Vefatından Sonra	19
Hazret-i Ebûbekir'in Halife Olması	21
Hazret-i Ali'ye Ebû Ubeyde'nin Gönderilmesi	25
Hazret-i Ali'nin Hz. Ebûbekir'e Bîat Etmesi	27
Umumî Biat ve Hazret-i Ebûbekir'in İlk Hutbesi	28
Resûl-i Ekrem (s.a.v.) Hazretlerinin Techîz ve Defni	29
İlk Halife Hazret-i Ebûbekir'in Masraflarının Beytûlmaldan Karşılanması	30
Hazret-i Üsâme'nin İslam Ordusu ile Şam Tarafına Gönderilmesi	31
Dinden Dönerlerle Mücadele	31
Dinden Dönerlerle Muharebelerin Başlaması	35
Hazret-i Ali'nin Halife Hazretlerinin Medine'de Kalmasını İstemesi	37
Tuleyha ve Selma Hadisesi	38
Mâlik Hadisesi	39
Hazret-i Ümmü Eymen ve Hazret-i Fâtıma'nın Vefâtı	40
Abdullah bin Ebî Bekir'in Vefatı	41
Yemame Harbi	41
Kur'ân-ı Kerîm'in Toplanması	43
Bahreyn Hadisesi	43
Umman, Mehre ve Yemen'in Hâli	45

Hicretin On İkinci Senesi (M. 633)

Irak Savaşları.....	46
Velece ve Leys Muharebeleri.....	48
Hîre'nin Fethi.....	51
Enbar'ın Fethi.....	53
Aynü't-Temr'in Fethi.....	53
Dûmetü'l-Cendel'in Fethi.....	54
Son Irak Hâdiseleri.....	54

Hicretin On Üçüncü Senesi (M. 634)

Hâlid Bin Velid'in Irak'tan Şam'a Gelişi.....	63
Yermûk Harbi.....	65
Bizanslı Generalin Müslüman Olması.....	68
Fihl Hadisesi.....	70
Hazret-i Ebûbekr-i Sıddîk'ın Vefâtı.....	71
Hz. Ebûbekr-i Sıddîk'ın Vasiyetnâmesi.....	72
Hazret-i Ebûbekr-i Sıddîk'ın Ailesi.....	74
Hazret-i Ebûbekr-i Sıddîk'ın Faziletleri.....	76

HAZRET-İ ÖMER (r.a.) DEVRİ

Hicretin On Dördüncü Senesi (M. 635)

Hazret-i Ömer'in Halife Tayin Edilmesi.....	79
Hazret-i Ebûbekr-i Sıddîk'ın Vasiyetnâmesi.....	80
Köprü Savaşı.....	84
Sa'd bin Ebî Vakkas'ın Kumandanlığı.....	88
Muhtelif Hadiseler.....	90
Sa'd bin Ebî Vakkas Ordusunun Kadisiyye'ye Hareketi.....	91
Hülâsa.....	92
Şam'ın Fethi.....	92
Ürdün'ün Fethi.....	94
Irak Savaşları.....	94

Rüstem'in Ordu Kumandanlığı.....	95
Müslüman Elçilerinin Medâyin'e gidip gelmeleri.....	96
Rüstem'in Kadisiyye'ye Hareketi.....	98
Kadisiyye Savaşı.....	101
Übülle'nin Fethi.....	115
Teravîh Namazının Cemaatle Kılınması.....	116

Hicretin On Beşinci Senesi (M. 636)

Şam Hadiseleri.....	116
Maaş Tertip Edilmesi.....	121
Irak Hadiseleri.....	124
Medâyin'in Kuşatılması.....	125

Hicretin On Altıncı Senesi (M. 637)

Medayin'in Fethi.....	126
Tikrit, Musul ve Ninova'nın Fethi.....	130
Celûlâ Vak'ası, Hulvân ve Mâsebezân'ın Fethi.....	131
Muhtelif Hadiseler.....	132

Hicretin On Yedinci Senesi (M. 638)

Kûfe ve Basra Şehirlerinin Kuruluşu.....	133
El-Cezire ve Ermeniyye'nin Fethedilmesi.....	135
Basra Tarafında Yapılan Savaş.....	136
Bahreyn Seferi ve Basra'nın Bazı Halleri.....	137
Râmhürmüz, Tüster'in Fethi ve Hürmüzân'ın Esareti.....	139
Sûs ve Cündişâpûr'un Fethi.....	140

Hicretin On Sekizinci Senesi (M. 639)

Kıtlık ve Veba Hastalığının Çıkması.....	141
--	-----

Hicretin On Dokuzuncu Senesi (M. 640)

Hülâsa.....	143
Mısır'ın Fethi.....	144

Hicretin Yirminci Senesi (M. 641)

İskenderiyye'nin Fethi.....	147
Muhtelif Hadiseler.....	149
Irak'taki Diğer Hadiseler.....	149

Hicretin Yirmi Birinci Senesi (M. 642)

Hemedan ve İsfahan'ın Fethi.....	157
Muhtelif Hadiseler.....	159

Hicretin Yirmi İkinci Senesi (M. 642/643)

Bazı Hemedân Hadiseleri.....	159
Kazvin ve Zencan'ın Fethi.....	160
Rey, Kumis, Cürcân ve Taberistan'ın Fethi.....	160
Azerbaycan, Şehr-i Zor ve Derbend'in Fethi.....	161
İran'ın İç Kesimlerinin Fethedilmesi.....	162
Horasan'ın Fethi.....	164

Hicretin Yirmi Üçüncü Senesi (M. 644)

Yapılan Fetihler.....	166
Hazret-i Ömer (r.a.) Devrinde Meydana Gelen Hadiseler.....	167
Hazret-i Ömer'in (r.a.) Vefatı.....	173
Hazret-i Ömer (r.a.) Efendimiz'in Evlatları.....	178
Hazret-i Ömer (r.a.) Bahsi Hakkında Son Söz.....	178

HAZRET-İ OSMÂN (r.a.) DEVRİ

Hicret'in Yirmi Dördüncü Senesi (M. 645)

Hazret-i Osmân'ın Halîfe Seçilmesi.....	181
Hazret-i Osmân'ın Hilafetinin İlk Günleri.....	188

Hicret'in Yirmi Beşinci Senesi (M. 646)

Afrika Fetihleri.....	191
-----------------------	-----

Hicret'in Yirmi Altıncı Senesi (M. 647)

Endülüs'ün Fethi.....194

Hicret'in Yirmi Yedi ve
Yirmi Sekizinci Seneleri (M. 648-649)

Kıbrıs'ın Fethi.....195

Hicret'in Yirmi Dokuzuncu Senesi (M. 650)

Hazret-i Osmân'ın Haccı.....198

Hicret'in Otuzuncu Senesi (M. 651)

Velid'in Kûfe Emirliğinden Azledilmesi.....198

Saîd'in Kûfe Emîri Tayin Edilmesi.....199

Kur'ân-ı Kerîm'in Çoğaltılması.....200

Bazı Hadiseler.....203

İbn-i Sebe'nin Ortaya Çıkışı.....204

İran Hadiseleri.....205

Hicret'in Otuz Birinci Senesi (M. 652)

Deniz Muharebeleri.....207

Meşhur Bazı Zâtların Vefatı.....207

Hicret'in Otuz İkinci Senesi (M. 653)

Bazı Harbler.....212

Hicret'in Otuz Üçüncü ve Otuz Dördüncü Seneleri (M. 654-655)

Halkın İdareciler Hakkında Olan Şikâyetleri.....213

Emirlerin Medine'de Toplanması.....216

Kûfe Vâlîsi Saîd'in Azlı.....217

İhtilâl Sebeplerinin Meydana Çıkışı.....219

Hicret'in Otuz Beşinci Senesi (M. 656)

Hazret-i Osmân'ın Şehadeti.....231

Hazret-i Osmân'ın Nesebi, Evlad ve Hanımları.....	237
Hazret-i Osmân'ın Bazı Vasıfları ve Faziletleri.....	238
Hazret-i Osmân'ın Defnedilmesi.....	238
Hülasa.....	239

HAZRET-İ ALİ (r.a.) DEVRİ

Hicretin Otuz Beşinci Senesi (M. 655/656)

Hazret-i Ali'nin (k.v.) Halife Seçilmesi.....	246
Selman-ı Fârisî (r.a.)'nin Vefatı.....	249

Hicretin Otuz Altıncı Senesi (M. 656/657)

Hazret-i Huzeyfe (r.a.)'nin Vefatı	250
Vilayetlere Valilerin Gönderilmesi.....	252
Cemel Hadisesi.....	254
Ashab-ı Cemel'in Basra'ya Gelişi.....	255
Hazret-i Ali'nin Basra'ya Gelişi.....	256
Cemel Vak'ası.....	260
İbn-i Sevda İş Başında.....	262
Hazret-i Talha bin Ubeydullah'ın (r.a.) Hayatı.....	270
Hazret-i Zübeyr bin Avvâm'ın (r.a.) Hayatı.....	271
Bazı Vefatlar.....	272
Hazret-i Ali'nin Basra'dan Kûfe'ye Gidişi	272
Bazı İran Hadiseleri.....	272
Kays bin Sa'd'ın Azli ve Yerine	
Muhammed bin Ebîbekir'in Mısır Valisi Oluşu.....	273
Amr bin Âs'ın Muaviye'ye Uyması.....	276
Ubeydullah bin Ömer'in Şam'a Katılması.....	277
Hazret-i Muaviye'nin.....	278
Bizans İmparatoru'na Gönderdiği Mektup.....	278
Cerîr Becelî'nin Şam'a Gelişi.....	278
Şam'ın Muhalefeti.....	281
Hazret-i Muaviye'nin	
Bazı Ashab-ı Kiram ile Mektuplaşması.....	283

Harb Hazırlıkları.....	286
Sıffın Vak'ası.....	287

Hicretin Otuz Yedinci Senesi (M. 657/658)

Tahkimnâmenin Hazırlanması.....	304
Sıffın'de Şehîd Olanlar.....	305
Habbab'ın (r.a.) Vefatı	305
Sıffın'den Dönüş.....	307
Haricilerin Meydana Çıkışı.....	307
Haricilerin Halleri ve Nehrevan Hadisesi.....	312

Hicretin Otuz Sekizinci Senesi (M. 658/659)

Amr bin Âs'ın Mısır'ı İstilâsı.....	315
Basra Hadiseleri.....	317
İran Hadiseleri.....	319
Haricilerin İsyancıları	322
Sehl ve Süheyb'in Vefatı.....	322

Hicretin Otuz Dokuzuncu Senesi (M. 659/660)

Şam Askerinin Harekâtları.....	323
Bazı Vefatlar	325

Hicretin Kırkinci Senesi (M. 660/661)

Andlaşma Sağlanıyor.....	326
Abdullah bin Abbâs'ın İstifası.....	326
Hazret-i Aliyyü'l-Murteza'nın Şehîd Edilmesi	327
Hazret-i Ali'nin (r.a.) Hayatı	331
Hulâsa.....	334
Hazret-i Hasan'ın (r.a.) Hilafeti.....	338
Bazı Vefatlar	338

Hicretin Kırk İkinci Senesi (M. 662/663)

Sonuç.....	343
------------	-----

ÖNSÖZ

Dört büyük halifenin birincisi ve ümmet-i Muhammed'in en üstünü Hazret-i Ebûbekir (r.a.)'dir. Fazileti âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerle sâbittir. Tevbe Sûresi'nin 40. ve Hadîd Sûresi'nin 10. âyet-i kerîmeleri onun hakkında nâzil olmuştur. Resûlullâh Efendimiz (s.a.v.): “Ben, Ebû Bekir'den başka her kime İslâm'ı arzetti isem tereddüd eyledi. Yalnız Ebûbekr-i Sıddîk tereddüd etmedi ve gecikmedi, (İslâm'a geldi)” buyurdular.

Peygamber Efendimiz'den (s.a.v.) iki sene sonra doğdu. Babası Ebû Kuhâfe (r.a.), annesi Selmâ bint-i Sahr'dır (r.anhâ). Soyu hem ana hem de baba tarafından Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) dedelerinden Mürr'e de birleşmektedir. Cahiliye zamanında ismi “Abdü Rabbi'l-Ka'be” idi. Müslüman olduktan sonra Peygamber Efendimiz (s.a.v.) ona “Abdullah” ismini vermiştir.

Ebûbekir, seher vakti teheccüd kılanların babası demektir. Müslüman olduğunda otuz sekiz yaşında idi. Erkeklerden ilk iman edendir. Başta Aşere-i Mübeşşere'den Hazret-i Talha, Hazret-i Osman, Hazret-i Zübeyr bin Avvâm (r.anhüm) olmak üzere birçok kişi onun davetiyle Müslüman olmuştur.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), bir hadis-i şeriflerinde:

“Benden sonra Ebûbekir ve Ömer'e tâbi olunuz, uyunuz.” buyurmuşlardır. Bu kendilerinden sonra Hazret-i Ebûbekir'in (r.a.) halife olacağına işaret etti.

Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) vefâtından sonra Hazret-i Ebûbekir'e ilk bîat eden Hazret-i Ömer'dir (r.a.). Sonra Muhâcirler, sonra Ensâr, sonra da bütün müminler bîat ettiler.

Hazret-i Ebûbekir'den (r.a.) sonra insanların en üstünü Ömer bin Hattâb'dır. Hazret-i Ebûbekir'den sonra hak halife-dir. Onun da fazileti âyet ve hadîslerle sâbittir. Enfâl Sûresi'nin (Ey Peygamber! Sana Allah ve sana tabi olan mü'minler yeter) meâlindeki 64. âyet-i kerîmesi onun hakkında nâzil olmuştur.

Resûlullâh Efendimiz (s.a.v.): “Benim semada iki vezîrim ve yeryüzünde iki vezirim vardır. Semadaki iki vezirim Cebrâil ile Mîkâil'dir. Yeryüzünde olan iki vezîrim Ebûbekir ve Ömer'dir” (Câmiu's-sağîr, Suyûtî) ve: “Eğer benden sonra peygamber gönderilseydi, muhakkak Ömer bin Hattâb olurdu” (Kenzü'l-ummal) buyurmuştur.

Hicretten kırk sene önce Mekke'de doğdu. Dokuzuncu dedesi olan Ka'b'da soyu Peygamberimiz (s.a.v.)'in soyu ile birleşir.

Peygamberimiz (s.a.v.) onun hakkında “Allâhü Teâlâ, hakkı Ömer'in lisanı ve kalbi üzere kıldı. O Fârûk'tur. Allah, onunla hak ile bâtil arasını ayırdetti” buyurmuş ve lakabı da hak ile bâtilı ayıran manasında “Fârûk” olmuştur.

Hazret-i Ebûbekir'e ilk bîat eden Hazret-i Ömer'dir. Bundan sonra da her işinde halifeye yardım edip, Onun hizmetinde bulundu. Hazret-i Ebûbekir vefatına yakın, Ashâb-ı Kirâm'ın (r.anhüm) ileri gelenlerini çağırıp görüştükten sonra, Hazret-i Ömer'i halife tayin etti. Hazret-i Ömer hicretin on üçüncü yılında halife oldu. On sene altı ay ve yedi gün adaletle halifelik yaptı.

Hazret-i Osmân (r.a.), Peygamber Efendimiz'in (Sallâllahü Aleyhi ve Sellem) iki defa damadı olmuştur. Onun için lâkabı “Zinnûreyn” (iki nur sâhibi) idi. Resûlullâh Efendimiz (Sallâllahü Aleyhi ve Sellem) kızı Rukıye'yi Hazret-i Osmân'a nikâhladılar. O vefât edince diğer kızı Ümmü Gülsûm'ü de ona nikâhladılar. O da vefât edince “Eğer bir üçüncü kızım olaydı, onu da nikâhlardım.” buyurmuşlardır.

Resûlullâh Efendimiz (Sallâllahü Aleyhi ve Sellem), Hazret-i Osmân'a baktı ve:

“Benden sonra sana belâlar geldiğinde halin nice olur.” buyurdular. Hazret-i Osmân (Radyallâhü Anh) sordu:

“Ben ne yapayım, Yâ Resûlallâh.”

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de:

“Sabır, Yâ Osmân! Rabbin senden râzı olduğu halde bana kavuşuncaya kadar sabır.” buyurdular.

Hazret-i Ömer’den sonra on iki yıl halifelik yaptı. Kur’ân-ı Kerîm okurken evinde şehîd edildi.

Resûlullâh Efendimiz (Sallâllahü Aleyhi ve Sellem) “Dört zâtın sevgisi bir münâfığın kalbinde toplanmaz. Bu dört zâtı ancak mü’minler sever: Onlar: Ebûbekir, Ömer, Osmân ve Ali’dir.” (Kenzü’l-ummâl) buyurdular.

Resûlullah (s.a.v.) hazretleri babadan ve anadan yetim kalınca önce dedesi Abdülmuttalib’in ve sonra da amcası Ebû Tâlib’in himayesinde kalmış idi. Bu sebeple kendisi de Ali bin Ebî Tâlib’i küçük iken hâne-i saadetına alıp büyütmüş ve terbiye etmiştir.

Resûl-i Ekrem’e peygamberlik vazifesi verilince ilk Haticetü’l-Kübra (r.anha) Hazretleri iman edip onunla beraber namaz kılmış, bir gün sonra da buluş çağına yakın yaşlarda olan Hazret-i Ali İslâm ile müşerref olmuştur.

Hazret-i Osmân’dan (r.a.) sonra insanların üstünü Hazret-i Ali’dir (r.a.) ve fazîleti âşikârdır. Hazret-i Osmân’dan sonra hak halife olmuştur. Resûlullâh Efendimiz (s.a.v.) onun hakkında “Münâfık olan Ali’yi sevmez, mü’min olan Ali’ye buğzetmez (Cem‘u’l-Cevâmi, İmâm Suyûtî)” buyurmuşlardır.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.) hazretleri, en sevgili kerîmesi olan Fâtumatü’z-Zehra (r.anha) hazretlerini Hazret-i Ali’ye verdi. Ondandır Hazret-i Hasan ve Hüseyin ile Muhsin veya Muhassin adında oğulları, Zeyneb-i Kübra ve Ümmü Külsûm-i Kübra adında kızları dünyaya geldi. Ve Muhassin küçük yaşta vefat etti.

